

красою божественною, позачасовою [2, с.216]. Поетизуючи образ жінки-селянки, матері, Ганна Барвінок втілює ідею «селянського матриархату» як складову романтичного світогляду. Авторка поступово виокремлює особливу роль жінки в родині та суспільстві, підносила значення жінки, підкреслюючи його в різних аспектах життя українського села – побутовому, економічному, духовному («Не було змалку...» [1, с.76–85], «П'яниця» [1, с.171–190], «Королівщина» [1, с.282–291] та ін.). У світі українського селянства, передусім жіноцтва, вона підкреслювала духовну силу, розуміння краси, прагнення до гармонії.

Особливо актуальними в умовах ХІХ ст. були ідеї становлення національної свідомості, утвердження права українського народу на самобутність, осягнення духовної єдності всіх станів українського соціуму – як основи оформлення народу в націю. У широкому розумінні саме вони є визначальними для оповідної прози Ганни Барвінок, а втілюються за допомогою художніх описів, деталі, психологічних портретів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барвінок Ганна. Твори : у 2 т. / упоряд. В. Шендеровський, В. Яременко. Львів : БаК, 2011. Т.1. 572 с.
2. Шумило Н. Під знаком національної самобутності. Українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ – поч. ХХ ст. : монографія.. Київ : Задруга, 2003. 353 с.

Мельник Юлія,

студентка ІУМЛЗ курсу факультету філології
та соціальних комунікацій.

Наук. керівник: **С. О. Філоненко,**
д. філол. н., професор (БДПУ)

ФОЛЬКЛОРНІ ДЖЕРЕЛА ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ Р. БЕРНСА

Проблема співвідношення фольклору й письмової художньої літератури, плідної взаємодії уснопоетичної та літературної традицій становить науковий інтерес як у минулому, так і у новому столітті. З'ясування системотворчих зв'язків між фольклором та літературою – головна мета вирішення літературно-фольклорних проблем. У шотландській літературі яскравим прикладом впливу усної народної творчості на художню літературу є творчість Роберта Бернса (Robert Burns).

Взаємодія фольклору й літератури носить неоднозначний характер. В одних випадках письменники й поети запозичують із народної поезії її символіку й словесно-образні засоби, в інших – роблять спроби використати цілі сюжети й образи, звертаючись до літературної обробки.

Питання про фольклорні джерела творчості Р. Бернса тією чи іншою мірою з'являлися у працях українських і російських літературознавців (К. Багратіон-Мухранська, Н. Янусь, Н. Олійник, О. Зикова, А. Єлістратова, Р. Райт-Ковальова та ін.). Крім того, творчість Р. Бернса досліджували в англомовних країнах, але, на жаль, лише у контексті англійської літератури

(Mary E. Brown "Burns and Tradition", Thomas Crawford "Burns: A Study of the Poems and Songs", DeLancey Ferguson "Pride and Passion: Robert Burns, 1759–1796", Franklyn Bliss Snyder "The Life of Robert Burns", Jack R. D. and Noble Andrew "The art of Robert Burns", David Daiches "Robert Burns", Donald A. Low "Robert Burns: The Critical Heritage" Robert A. Bennett "Introduction to Literature" та ін.

Тож творчі здобутки Р. Бернса, одного з активних популяризаторів фольклорної пам'яті, потребують ретельного дослідження та осмислення у наш час, чим і зумовлена **актуальність** нашого дослідження.

Мета роботи: розкрити особливості художнього осмислення традицій фольклору в поетичній творчості Р. Бернса. Для реалізації поставленої мети і завдань в роботі використані історико-генетичний, дослідницький, біографічний та філологічний **методи дослідження**.

Роберт Бернс ще за життя став національним поетом. Гете називав його «великим», В. Скотт – «надзвичайним і геніальним», Т. Шевченко – «народним і великим», а П. Грабовський визначав його пісні як «щиро народодлюбні».

«Кожна література, – пише Г. Богородіченко, – має свого очільника, будителя, того письменника, творчість якого є в її історії наріжним каменем, на котрому будується національна самоідентифікація. Для шотландців постать Роберта Бернса – як для українців Тарас Шевченко. Шотландська культура завдячує Бернсові поновленням цікавості до давньої літератури, традицій, старожитностей. Література – появою особливої "Бернсової" строфи, народницькою та романтичною течією в красному письменстві, розквітом шотландської поезії рідною мовою» [2].

У 1787 році Р. Бернс разом із популяризатором шотландського фольклору Дж. Джонсоном видають збірку «Шотландський музичний музей» («The Scot's Musical Museum»). Крім цього, Р. Бернс став редактором цієї книжки: збирав тексти й мелодії, доповнював уривки рядками свого авторства, втрачені чи непристойні тексти замінював своїми. У збірці поет опублікував безліч власних творів і шотландських балад у своїй обробці. Р. Бернс настільки захопився фольклором, що це зрештою стало основою його поезії. В піснях Р. Бернса, як і в народних, зникало авторське «я». Чи не тому його твори читали і прості робітники, і тогочасна еліта, а вірш «Scots Wha Naе» («Шотландці, які мають») довгий час був навіть неофіційним гімном країни.

Поглиблене вивчення фольклору закріплює поетове переконання відносно високих поетичних переваг шотландських народних пісень. У цей час Р. Бернс більш послідовно, ніж коли-небудь раніше, встановлює зв'язок своєї поезії з національним фольклором. Народна шотландська лексика надає певну образність і гумористичним, і патетичним творам поета, що, безумовно, підсилює їх національний колорит.

Чудовий знавець поетичного і пісенного шотландського фольклору, Р. Бернс синтезував у своїй творчості дві галузі – поезію та музику. Пісенним образам його лірики властива виняткова конкретність, багатогранність, особлива сила впливу на слухача. Значна кількість творів великого шотландця написана на мелодії давніх пісень рідного народу. Поет широко використовує не тільки в піснях, а й у творах непісенних жанрів особливості

звукової інструментовки народних творів – багатство алітерацій і асонансів. Старанно продумана інструментовка творів дозволяє Р. Бернсу не тільки повніше розкрити їхній зміст і зробити наочнішими художні образи, а й демонструє надзвичайну звучність та мелодійність шотландської мови.

Аналіз художніх особливостей поезії Р. Бернса свідчить про те, що традиції народної і класичної шотландської поезії справили величезний вплив на формування і розвиток художнього стилю поета. Проте підхід Р. Бернса до поетичної спадщини шотландського народу був творчим – поет підняв національну поезію на новий щабель, поглибив її зміст і удосконалив форму.

Як слушно зауважує Р. Райт-Ковалева: «У наші часи Бернса назвали б вченим-фольклористом, який так глибоко та проникливо розумів характерні особливості народної творчості та наполегливо боровся за збереження справжньої народної мелодії» [3].

Таким чином, шотландський фольклор став безцінним джерелом для Р. Бернса, адже він охопив історичні й культурні аспекти життя свого народу. Вивчаючи шотландський фольклор, Р. Бернс замислювався над культурними цінностями, якими наділені шотландці, над особливостями їхнього характеру і побуту, над драматичною долею рідного народу. За словами К. Багратіон-Мухранської, яка досліджувала фольклорні витoki творчості Р. Бернса та В. Скотта, обидва автори «застосували багатий фольклорний матеріал легенд, пророцтв, переказів, мандрівних сюжетів і таким чином комплексно вирішили проблему інтернаціоналізації відображення шотландської етнічної свідомості. Вони є своєрідними авторами програми "європеїзації" шотландської літератури, основна концепція якої – поєднання "високого" стилю з народнописенним» [1, с.306].

ЛІТЕРАТУРА

1. Багратіон-Мухранська К. До питання про використання сучасних інформаційних ресурсів при дослідженні фольклорних витоків творчості Р. Бернса та В. Скотта в контексті антиномії "історія – вигадка": завдання, методи та перспективи *Studia linguistica*. 2013. *Bun.* 7. С. 305-308. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Stling_2013_7_49

2. Богородіченко Г. Роберт Бернс – Кобзар шотландський. URL : <https://vsiknygy.net.ua/person/6073>

3. Райт-Ковалева Р. Роберт Бернс: жизнь и творчество писателя. Москва: Молодая гвардия, 1965. 352 с. URL: <http://www.e-reading-lib.com/book.php?book=47574>